

Reprezentativnost evropských organizací sociálních partnerů: odvětví živých vystoupení

Shrnutí

Úvod

Cílem této studie je poskytnout nezbytné informace na podporu odvětvového sociálního dialogu v odvětví živých vystoupení. Série studií reprezentativnosti, které na žádost Evropské komise provádí observatoř EIRO, se snaží určit reprezentativní sdružení sociálních partnerů, která by měla být konzultována podle Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). Studie tedy určuje příslušné vnitrostátní organizace sociálních partnerů v odvětví živých vystoupení za použití přístupu shora dolů (uvedením seznamu členů evropských organizací) a zdola nahoru, tzn. prostřednictvím národních korespondentů Evropské observatoře pro vztahy mezi sociálními partnery (EIRO).

Účinnost evropského sociálního dialogu závisí na reprezentativnosti příslušných vnitrostátních aktérů v daném odvětví – účastníky evropského sociálního dialogu mohou být pouze dostatečně reprezentativní sdružení.

Vnitrotátní sdružení je považováno za příslušné zájmové sdružení pro dané odvětví, pokud splňuje tato kritéria:

- oblast působnosti sdružení se týká daného odvětví,
- sdružení se buď pravidelně účastní kolektivního vyjednávání v daném odvětví, nebo náleží k některému příslušnému evropskému zájmovému sdružení.

Evropské sdružení se považuje za příslušné zájmové sdružení pro dané odvětví, pokud je uvedeno na Komisi vedeném seznamu zájmových organizací, které mají být konzultovány za dané odvětví podle článku 154 SFEU, nebo se účastní evropského sociálního dialogu v daném odvětví nebo požádalo o konzultaci podle článku 154.

Definice odvětví

Pro účely této studie je odvětví živých vystoupení definováno podle statistické klasifikace ekonomických činností v Evropském společenství (NACE Rev. 2), aby se zajistila mezinárodní srovnatelnost zjištění. Konkrétněji je toto odvětví vymezeno kódem R.90 klasifikace NACE (tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti).

Hospodářský kontext

Charakteristiky zaměstnanosti

Odvětví živých vystoupení zahrnuje scénická umění, podpůrné činnosti pro scénická umění, uměleckou tvorbu a provozování kulturních zařízení. Činnosti v oblasti živých vystoupení tedy probíhají jak ve veřejném sektoru (dosud převládající praxe ve většině zemí), tak v soukromém sektoru (s dotacemi nebo na komerčním základě).

Podle šetření pracovních sil z roku 2012, které provedl Eurostat, je v evropském odvětví živých vystoupení zaměstnán přibližně jeden milion osob. Trh práce v tomto odvětví je ovšem velmi roztržštěný. V tradičních velkých kulturních zařízeních, která jsou vlastněna a financována státem, jsou zaměstnanci obvykle zaměstnáni jako zaměstnanci veřejné správy nebo na řádné dlouhodobé pracovní smlouvy se stabilní sociální ochranou. Zejména mezi mladšími pracovníky však existuje také rostoucí počet osob ve svobodných povoláních a smluvních zaměstnanců, kteří mohou být vystaveni nedostatečné sociální ochraně a nejistým pracovním podmínkám.

Nejnovější vývoj

Z 13 členských států s dostupnými údaji se ve všech kromě tří (České republiky, Nizozemska, Rumunska) v období 2000–2010 zvýšil počet společností. Není však jisté, zda toto zvýšení odráží celkový růst daného odvětví, nebo je projevem roztržštěnosti jeho podnikové struktury.

V osmi z 10 zemí s dostupnými údaji bylo ve stejném období zaznamenáno zvýšení celkové zaměstnanosti v odvětví. Naopak v Portugalsku a na Slovensku se zaměstnanost snížila. Podíl daného odvětví na celkové zaměstnanosti byl ve všech zemích s dostupnými údaji nižší než 1 % a ve více než polovině zemí byl nižší než 0,5 %.

Podobně jako mnoho dalších odvětví bylo i odvětví živých vystoupení v řadě zemí v poslední době značně postiženo hospodářskou recesí, protože došlo ke snížení státních dotací pro kulturní instituce a k propouštění pracovníků ve veřejných institucích.

Celkově se ovšem zdá, že z hlediska zaměstnanosti toto odvětví utrpělo krizí méně než většina ostatních odvětví. V období 2008–2012 zůstávala zaměstnanost poměrně stabilní a obvykle se pohybovala mírně pod nebo mírně nad jedním milionem osob.

Zastupování zájmů na vnitrostátní úrovni

Odborové svazy

Odborová scéna v odvětví živých vystoupení je dosti rozříštěná a vyznačuje se vysokým zastoupením profesních odborových svazů s velmi úzkou působností z hlediska členské základny. Vysoký výskyt malých odvětvových odborových svazů zaměřených na konkrétní profesní podskupinu může být způsoben tím, že je odvětví vysoce diferencováno mezi různými tradičními povoláními, jako jsou herci, tanečníci, hudebníci, nezávislí novináři a technici.

Celkem bylo v členských státech zahrnutých do studie identifikováno 116 odvětvových odborových svazů; ve všech členských státech existuje alespoň jeden odvětvový odborový svaz.

Dané odvětví má několik charakteristik, které jsou celkově nepříznivé pro získávání členů odborů: rozšíření nejistých smluvních a pracovních podmínek, často vysoce rozptýlený charakter zaměstnanosti, velké rozdíly v úrovni odměňování a vysoké zastoupení nestandardní práce na částečný úvazek. Absolutní počty členů odborových svazů se výrazně liší – pohybují se od přibližně 2,1 milionu (ver.di v Německu) po pouhých zhruba 40 (SYTHOC-OHO na Kypru). Tyto odlišnosti odrážejí rozdíly ve velikosti hospodářství a v rozsahu působnosti odborů z hlediska členské základny, spíše než ve schopnosti získávat členy.

Organizace zaměstnavatelů

Na rozdíl od odborových svazů nejsou odvětvové organizace zaměstnavatelů doloženy u všech členských států. V sedmi zemích nebyla zjištěna žádná odvětvová organizace zaměstnavatelů odpovídající alespoň jednomu ze dvou kritérií pro zařazení. Ve zbývajících 20 zemích byla zjištěna alespoň jedna odvětvová organizace zaměstnavatelů. V šesti zemích z této druhé skupiny byla identifikována alespoň jedna organizace zaměstnavatelů, která není účastníkem kolektivního vyjednávání. Tato sdružení jsou klasifikována jako organizace sociálních partnerů pouze na základě své příslušnosti k Evropské lize sdružení zaměstnavatelů v odvětví scénických umění (PEARLE*). V ostatních 14 zemích s jednou nebo více odvětvovými organizacemi zaměstnavatelů se alespoň jedna z nich účastnila kolektivního vyjednávání v daném odvětví.

U organizací zaměstnavatelů je oblast působnosti z hlediska členské základny obvykle ještě užší než u odborových svazů. Podle dostupných údajů vykazuje odvětvovou organizovanost 5 % nebo nižší z hlediska počtu společností více než 90 % organizací zaměstnavatelů a z hlediska počtu zaměstnanců přibližně 43 % organizací.

Kolektivní vyjednávání

Pokrytí kolektivním vyjednáváním je v daném odvětví relativně nízké, nicméně ve veřejné a státem financované části odvětví je obvykle vyšší než v komerční části.

Sedm z 20 zemí s dostupnými údaji vykazovalo v období 2010–2011 vysokou míru pokrytí – přibližně 80 % nebo více. V osmi zemích se míra pokrytí pohybovala zhruba v rozmezí 30–70 %. Třetí skupina, tvořená pěti zeměmi, vykazovala míru pokrytí 20 % nebo nižší.

Zastupování zájmů na evropské úrovni

Organizacemi v odvětví živých vystoupení, které jsou uvedeny na seznamu Evropské komise jako organizace sociálních partnerů, jež mají být konzultovány podle článku 154 SFEU, jsou organizace PEARLE*, která zastupuje zaměstnavatele, a Evropská aliance umění a zábavy (EAEA), jež zastupuje zaměstnance. Aliance EAEA se skládá z Mezinárodní federace hudebníků (FIM), Mezinárodní federace herců (FIA) a Evropské federace Mezinárodní organizace pracovníků sdělovacích prostředků, zábavního průmyslu a umění (EURO-MEI).

Federace EURO-MEI má v daném odvětví 36 přímých členů ve 20 členských státech, přičemž 32 z nich se účastní odvětvového kolektivního vyjednávání; federace FIA má 36 přímých členů ve 24 členských státech a 29 z nich se účastní odvětvového kolektivního vyjednávání; federace FIM má 31 přímých členů ve 22 členských státech a odvětvového kolektivního vyjednávání se účastní 27 z nich.

Podle zpráv o jednotlivých zemích má organizace PEARLE* 37 přímých členských sdružení v 18 členských státech, přičemž odvětvového kolektivního vyjednávání se účastní 29 z nich.

Závěry

Studie dospívá k závěru, že ve srovnání se všemi ostatními evropskými organizacemi sociálních partnerů jsou nejdůležitějšími zástupci zaměstnanců a zaměstnavatelů v odvětví živých vystoupení na úrovni EU organizace EAEA a PEARLE*.

Další informace

Zprávu *Representativeness of the European social partner organisations: Live performance industry* (Reprezentativnost evropských organizací sociálních partnerů: odvětví živých vystoupení) naleznete na adrese <http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/TN1202038S/index.htm>.

S žádostmi o další informace se můžete obrátit na Camillu Galli da Bino, pracovníci pověřenou poskytováním informací, prostřednictvím e-mailové adresy gdb@eurofound.europa.eu